

* نگاه کلی

دوستان سلام، حال و احوالتان چطور است؟ خوبید؟ امیدوارم اگرچه خستگی‌تان روزبه‌روز بیشتر می‌شود، در فضای پرغوای درونتان هیچ‌جایی برای دلمردگی و درماندگی وجود نداشته‌باشد که واقعاً سزاوار شما نیست. شما که برای رسیدن به آنچه می‌خواهید، تا این‌جا تلاش کرده‌اید و از پا نیفتاده‌اید، پس قدم‌های باقی‌مانده را هم - هر چند خسته‌اید - محکم و امیدوارانه بردارید؛ ما هم در کنار شما هستیم؛ خسته نباشید!

خوشبختانه سؤال‌های دومین آزمون جامع تعاونی سنجش نیز با کیفیتی بالاتر از آزمون‌های مشابه‌اش در سال‌های گذشته طراحی شده‌است؛ درجه‌ی سختی سؤال‌ها در حد آزمون سراسری بود و تعدادی سؤال غیراستاندارد و سلیقه‌ای نیز - مانند آزمون سراسری! - در آن به چشم می‌خورد و کلاً در شبیه‌سازی آزمون سراسری هیچ کم نداشت!

البته کارکرد آموزشی پاسخ‌های تشریحی هم‌چنان پایین است و تعداد پاسخ‌هایی که هیچ اطلاعی بیش از گزینه‌ی درست در اختیار خواننده قرار نمی‌دهند کم نیست، که امیدوارم دست‌اندرکاران محترم این آزمون، در رفع چنین نقص عمده‌ای - که به‌هیچ‌رو درخور آزمونی آزمایشی با این شمار بسیار مخاطب نیست - هرچه زودتر چاره‌اندیشی کنند.

با توجه به درجه‌ی سختی سؤال‌ها، اگر به درصدی بین ۵۰ تا ۶۰ دست پیدا کرده‌اید وضعیتتان خوب ارزیابی می‌شود. درصدهای ۶۰ تا ۷۰ خیلی خوب و بالاتر از آن به سمت عالی، خیلی عالی، بی‌نهایت عالی و ... میل می‌کند!

دوستان خوبم، توجه داشته‌باشید که میانگین درصد ادبیات قبول‌شدگان دانشگاه‌های سراسری در چند سال اخیر، چیزی حدود ۳۰ تا ۳۵ درصد است؛ پس اگر در این آزمون به درصدی بین ۳۵ تا ۵۰ نیز دست‌یافته‌اید، وضعیتتان بد نیست؛ هنوز هم وقت مفید بسیاری در اختیارتان است؛ پس از آن نهایت استفاده را ببرید و همان‌طورکه در نقد آزمون اول نیز تأکید کردم تمرکزتان بر مطالعه‌ی مبثی درس ادبیات باشد نه دوره‌ی بی‌فایده‌ی کتاب‌های درسی (اگر این حرف‌ها برایتان تازگی دارد و عجیب به نظر می‌رسد، لطفاً همین حالا این صفحه را ببندید و بروید نقد آزمون فروردین ۹۰ را بخوانید که برای شما خیلی مهم‌تر از خواندن ادامه‌ی این نقد است!)

* پرسش‌های ابتکاری و نو

شماره پرسش	توضیح
	ابتکار و نوآوری چشم‌گیری در طراحی پرسش‌های این آزمون به چشم نمی‌خورد.

* پرسش‌های دشوار یا وقت‌گیر

شماره پرسش	توضیح
۲	از فرهنگ اعلام کتاب دوم دبیرستان طراحی شده‌است و کافی بود شما می‌دانستید که جمله‌ی «بزرگ‌ترین شاعر پارسی‌گوی هند» در توصیف «امیرخسرو دهلوی» آمده‌است تا به گزینه‌ی درست می‌رسیدید. توجه: هرچاکه اسم «امیرخسرو دهلوی» یا «بیدل دهلوی» آمد، حواستان را جمع کنید که این دو شاعر پارسی‌گوی هندی را با هم اشتباه نگیرید. چون حواس طراحان کنکور به این نکته خیلی جمع است! (به این نکته‌های خاص و مشکل‌ساز در جلد دوم کتاب همایش ادبیات اشاره خواهیم کرد.)

۴	همیشه این دست تست‌های املا برای اغلب دانش‌آموزان دشوار به حساب می‌آید و اغلب رقیبان شما با نهایت احترام از کنار این تست‌ها عبور می‌کنند و حتی نگاهی هم به آن‌ها نمی‌اندازند! اما شما که کتاب املا و لغت در آزمون سراسری را خوانده‌اید و البته تست‌های آن را دوبار دوره کرده‌اید - یا این کار را در برنامه‌تان گنجانده‌اید - احتمالاً به سادگی به این تست‌ها پاسخ خواهید داد و نتیجه‌ی تلاش‌هایتان را خواهید دید!
۶	تست بسیار دشواری بود. کافور عارض (عارض = چهره) اضافه‌ی تشبیهی است و چهره‌ی یار در سپیدی، به کافور مانند شده‌است؛ اما پیچیدگی معنایی و دستوری این بیت در حدی است که شاید مانع تشخیص این اضافه‌ی تشبیهی بشود. توضیح: گذشتگان اعتقاد داشتند که سنگ زمر، دفع‌کننده‌ی افعی است زیرا با نگاه کردن به این گوهر، چشمان افعی کور می‌شود (به این تلمیح توجه داشته باشید) و حالا شاعر می‌گوید که: معنای بیت: اگرچه بر چهره‌ی سپیدت، موهای پرپیچ و تابت هم چون مار و افعی فروریخته‌اند اما باکی از این مارها نیست زیرا لعل لبانت که به درخشش زمر درخت است، مانع از آن می‌شود که از این مارها گزندی برآید! (به نظر می‌رسد انگیزه‌ی بهره‌گرفتن از چنین بیت‌هایی بیشتر باید سنجش اطلاعات دبیران و مدرسان ادبیات باشد، تا دانش‌آموزان مدارس کشور، آن هم با آن شیوه‌ی تدریس ادبیات در کلاس‌های درس که معمولاً - و البته نه همیشه - قدمی فراتر از کتاب‌های درسی برداشته نمی‌شود و ... دیگر خودتان بهتر می‌دانید.)
۹	تشخیص این‌که «تلفیقی بودن» و «درهم تنیده» یک واژه است، نیاز به تمرین قبلی دارد. البته در این تست یک اشکال نیز وجود دارد که در ادامه به آن اشاره خواهیم کرد.
۱۰	تشخیص بدل در گزینه‌های دوم و چهارم نیز کار هر دانش‌آموزی نیست و نیاز به تمرین قبلی دارد.
۱۳	در این‌گونه تست‌ها، ابتدا به جایگاه فعل در جمله توجه کنید. اگر فعل در پایان جمله نیامده‌بود، حتماً شیوه‌ی بیان جمله، بلاغی است. با این روش به سادگی روشن می‌شود که سه گزینه‌ی اول به شیوه‌ی بلاغی بیان شده‌است، اما حذف فعل از پایان بیت چهارم، کمی پاسخ‌گویی به این تست را دشوار می‌کند. توجه: اگرچه وقتی فعل به قرینه‌ی معنایی از پایان جمله‌ای حذف شود، نمی‌توان به سادگی پذیرفت که آن جمله به شیوه‌ی عادی بیان شده‌است، اما چون به این نکته در کتاب درسی اشاره نشده‌است، با توجه به کتاب درسی این تست قابل قبول است.
۱۴	برای دانش‌آموزی که تمرین قبلی داشته‌باشد (← فصل اول کتاب تناسب مفهومی، بخش دوم، صفحه‌های ۶۳ تا ۶۸) تشخیص این‌که «را» در مصراع نخست بیت اول، نشانه‌ی مفعول است، کار آسانی است، اما تشخیص انواع «را» در جمله‌های بعدی، دقت بیشتری می‌خواهد. توجه: هرگاه پس از مرتب کردن جمله، «را» به «کسره» تبدیل شود، به آن «فک اضافه» می‌گویند؛ مثال: مرا دل بسوخت ← دل من بسوخت توجه: هرگاه بین این دو انتخاب که «را» فک اضافه است یا معنای «برای» می‌دهد (حرف اضافه است) دچار دودلی شدید، بر طبق سلیقه‌ی طراحان آزمون، «فک اضافه» اولویت دارد؛ مثال: او را به رنگ و بوی نگویم نظیر نیست: ۱- نگویم که به رنگ و بو برای او نظیر نیست ⇐ حرف اضافه ۲- نگویم که به رنگ و بو نظیر او نیست ⇐ فک اضافه

برهمن اساس، «را» در مصراع دوم بیت نخست، بهتر است فک اضافه به حساب آید (دستگیر خاشاک) تا حرف اضافه (برای خاشاک).	
غلط‌های املايي متن تست، برای کسانی که تمرین کافی داشتند، آشنا به حساب می‌آمدند.	۱۷
وجود اسلوب معادله در گزینه‌های ۲ و ۴ و هم‌چنین وجود تلمیح در گزینه‌ی ۳، انتخاب گزینه‌ی نخست را برای دانش‌آموز آشنا با آرایه‌های ادبی آسان‌تر می‌کرد. (نکات مربوط به آرایه‌های ادبی را در جلد اول کتاب همایش ادبیات تا آزمون سراسری، حتماً دوبار دوره کنید.)	۱۸
فقط دانش‌آموزانی می‌توانند به چنین تست‌هایی پاسخ دهند که دست‌کم هفته‌ای پنج‌شب، و شبی پانزده تا بیست دقیقه به خواندن تاریخ ادبیات اختصاص دهند. آرام‌آرام این نکته‌های حفظی با تکرار مداوم در ذهنتان حک خواهد شد.	۲۲
باز هم تست املا!	۲۳
دریافت ارتباط مفهومی میان بی‌اثر شدن (برجانماندن هیچ اثری از انسان) و «جان باختن» کار دشواری است و در کل این تست کمی غیراستاندارد به حساب می‌آید.	۲۵

* پرسش‌های غیراستاندارد یا نادرست

شماره پرسش	توضیح
۳	منظور طراح محترم از «تماماً»، «فقط» است، وگرنه تمام آثار سیدنی پورتر (أ. هنری) در هیچ‌یک از گزینه‌ها نیامده‌است؛ بنابراین، این پرسش کمی غیراستاندارد است.
۹	در آزمون‌های تعاونی سنجش سال ۱۳۸۵-۱۳۸۴ واژه‌ی «گونه» برخلاف انتظار، تجزیه نشده بود و حالا در آزمون‌های ۱۳۸۹-۱۳۹۰ تجزیه شده‌است! به‌رحال ما از این تغییر موضع استقبال می‌کنیم! به اعتقاد من همان‌گونه که در واژه‌ای مانند «گوناگون» تکواژ «گون» تجزیه می‌شود، در واژه‌ی «گونه» نیز این تکواژ باید به رسمیت شناخته شود و «گونه» واژه‌ای مشتق به‌شمار بیاید.
۱۱	«ه» در پایان «منظومه» نشانه‌ی تأنیث عربی است و در فارسی تجزیه نمی‌شود. مانند «ه» در پایان «جامعه»، «خطابه» یا «مبارزه». طراح محترم به این نکته‌ی مهم، بی‌توجه بوده‌اند، اما خوشبختانه گزینه‌ها به شکلی چیده شده‌است که انتخاب جواب مورد نظر طراح، برای دانش‌آموزان دانایی که به چنین نکته‌هایی توجه دارند نیز ممکن بود.
۱۲	از آن‌جاکه در کتاب درسی «رسیدن» فعل ناگذر معرفی شده‌است، برخی طراحان محترم - از جمله طراحان آزمون سراسری - «رساندن» را فعل گذرا به مفعول در نظر می‌گیرند؛ درحالی‌که برای هر ایرانی، روشن است که «رساندن» علاوه بر مفعول حرف اضافه‌ی اختصاصی «به» نیز دارد و متمم می‌خواهد؛ اما از آن‌جاکه ملاک پاسخ‌گویی به پرسش‌های کنکور، باید کتاب درسی باشد، شما داوطلبان کنکور و هم‌چنین ما معلم‌های کنکور باید این اشتباه کتاب درسی و طراحان کنکور را بپذیریم و از کنار آن با بزرگواری بگذریم! پس تا اطلاع ثانوی - که کتاب درسی تصحیح شود - در آزمون سراسری «رساندن» فقط فعل گذرا به مفعول است و متمم نمی‌خواهد.

دیگر دانش‌آموزانِ نه‌چندان آشنا با ادبیات هم می‌دانند که «درون‌مایه» پیام داستان و فکر اصلی مسلط بر داستان است؛ بنابراین درون‌مایه‌ی یک اثر نمی‌تواند، «قصّه» باشد! (منظور طراح محترم از «درون‌مایه» موضوع، محتوا یا نوع ادبی بوده‌است).	۱۶
--	----

* پاسخ‌های نادرست

توضیح	شماره‌ی پرسش
«هزم» باید به شکل «حزم» نوشته‌شود که در پاسخ‌نامه، عکس آن آمده‌است.	۴

دکتر هامون سبطی